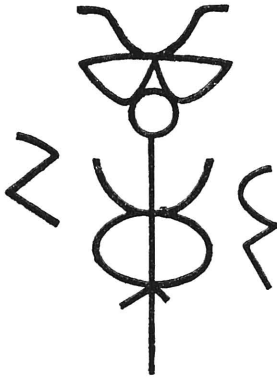

התשליב החמירי בבית־שערים

(הערה)

במאמרו המעניין של ח. ז. הירשברג על קברי החמירים בבית שערים (ידיעות, יא, חוברת א'-ב' עמ' 25—34) הצליח המחבר לתת לנו פתרון קריאה של חתשליב החמירי המתקבל מאור על הדעת והוא: קול חמיר = נגיד חמיר, המתאים ומקביל, לדעת המחבר, בחלקן לכתובות היווניות בחדרים ב' וג' באותה מערת קברים: $\text{Μηναν προσβύτερος (τῶν) Ὀμηρικῶν}$ "מנחם (ם) זקן עדת החמירים" (= נגיד חמיר) (עמ' 32), אלא שהשם מנחם חסר בתשליב המחבר התחבט בשאלה זו והשאירה לבסוף בצ"ע (עמ' 33), הוא ראה משני צידי התשליב מימין ומשמאל, את האותיות נו"ן, — אם כי חש שהאות נו"ן, זו שמצד ימין, "היא משונה בצורתה" (עמ' 31); אך בכל זאת השאירה בקריאתו — ובזה הסתכנה השאלה עוד יותר, וכי למה נכפלה הנו"ן משני צידי התשליב? האומנם רק "לבל נשכחנה לקרוא אותה" (עמ' 33) — כפילות זו, אין לה אחות בתשליב.

ולו נראה שהשם מנחם נמצא במלואו בתוך אותיות התשליב, כי אות משונה זו, מצד ימין, אינה אלא האות מ"ם והיא דומה לאות השניה שמלמעלה, ורק צלעה הימנית, הישרה, נטשטשה ונעלמה, ויש להשלימה: Σ ובאופן כזה, לפנינו הקבלה מדויקת ומלאה לכתובת היוונית.

אגב, אין זה דבר נדיר במערכות הקברים של בית־שערים. ראינו כתובות רבות שנטשטשו ונמחקו כליל, ושרדו מהן רק גטפי צבע כחול או אדום ללא אפשרות של קריאה כלל או כתובות, ששרדו מהן רק אותיות בודדות בלבד ואף הן קטועות איברים. ויש להוסיף שלא תמיד הצורה הפליאוגראפית הכעורה, הנראית כרשלנות או כסטיה מצורת הכתב הקלאסי באה באמת באשמתו של הכותב או המצייר הקדום. הסיתות הגס בקירות המערות, אבן הגיר הסופגת והרטובה היו לפעמים בעוכריהם של הכותבים ולכן לא יכלו לכתוב כתיבה תמה, יפה ומשוכללת.